

Увод към темата на броя: представяне на проекта REFORM

Темата на този брой на сп. „Nota Bene“ е посветена на дигиталното образование и дистанционното обучение и тяхното приложение в България по време на пандемията от Covid-19. Броят включва статии, които са резултат от работата, проведена през първата година на изследователския проект „Преосмисляне на българското образование в контекста на 21 век: концепции, методологии, практики, участници (2021 - 2023) - REFORM“. Той се изпълнява от Института по философия и социология на БАН, секция „Социални теории, стратегии и прогнози“. По проекта REFORM се извършват теоретични и емпирични изследвания на трансформацията в процесите на учене и производство на знание под влияние на промените, предизвикани от ИКТ.

Предизвикателство, което пандемията от Ковид-19 отправи към българската образователна система от началото на 2020 г., е да интегрира образованието в електронна среда като дистанционна форма на обучение. Натрупаният досега опит показва, че така започнатата дигитализация на образованието е не само технологично, но и социално и културно предизвикателство, което влече със себе си трансформации на ценности и парадигми за образованието. Със своята работа екипът зад проекта REFORM се стреми да отговори на належащата необходимост както от преразглеждане на концепциите и методологиите за образование, така и от задълбочена рефлексия върху процесите, стоящи в основата на фундаменталното реструктуриране на знанието.

При провеждане на своята изследователска работа, екипът е ръководен от принципа, че дигиталната форма на образование не може да се разглежда просто като инструмент, който да бъде внедрен в съществуващата образователна система. Вместо това, прилагането му трябва да се ръководи от задълбочен размисъл върху самата концепция за образование.

Виждаме, че сегашната ни образователна система, изградена по модела на индустриалната революция, се фокусира върху запаметяването и стандартизацията - умения, които ще бъдат ефективно автоматизирани в близко бъдеще чрез различни форми на изкуствен интелект и роботизация. Създадена по време, когато индустриите се нуждаят от работници с относително фиксиран набор от умения и знания, настоящата образователна система губи своята актуалност в ерата на иновации, нестабилности и постоянна промяна, където адаптивността и гъвкавостта при обучението са най-необходимите качества.

Двадесет и първи век ни приканва да реструктурираме нашите мисловни умения и практики за учене. Новите медии създадоха нови начини за учене, социализиране и общуване, които са драстично различни от тези на предишните поколения. Информацията и знанието, натрупани в продължение на няколко хилядолетия човешка

история например, са вече лесно достъпни в Интернет. Възниква належаща необходимост учениците да се научат как да организират и обработват огромното количество налична информация, как да я осмислят критично и как да я превърнат в практически приложими знания и умения. Също така възниква спешна необходимост да се ориентират децата в училище как да преценяват предимствата, ограниченията, пристрастията и рисковете на електронните медии.

По този начин екипът на проекта REFORM разпознава необходимостта дигитализацията на образованието да се разглежда в по-широкия контекст на изискванията, поставяни от технологичните иновации на 21 век, заедно със социалните и културни им ефекти.

В разглеждането на изследователските проблеми екипът на проекта REFORM възприема интердисциплинарен подход. Комбинирането на различни епистемологични перспективи, простиращи се от политическа теория и етика до философия на познанието и изследвания на бъдещето, спомага за това да се придобие по-задълбочено разбиране за начина, по който дигитализацията и дистанцията трансформират учебния процес - смисъла, ценността, основните му концепции и инструменти от гледна точка на методологията и инфраструктурата. Интердисциплинарното изследване на проблемите и възможностите, съпътстващи дигитализацията на фундаментална социална практика, каквато е образованието, е необходимо условие за създаване на жизнеспособна визия и изграждане на надеждни сценарии за нейното бъдеще в България.

Амбицията на проекта REFORM е да подкрепи процеса на успешно интегриране на дигиталните форми на обучение в системата на масовото образование в България. Участниците в проекта целят да разработят консенсусна визия за развитието на образованието и да предложат специфично насочени препоръки в подкрепа на усилията по планиране на политики за бъдещето на образованието. Следващите статии, обединени от темата „Пандемия, знание и образование“, очертават основата, която да послужи като отправна точка за обмисляне на нови стратегически решения в сферата на образованието чрез: 1) представяне на анализ на резултатите от прилагане на обучението в електронна среда по време на пандемията COVID-19 в България и други страни, 2) рефлексия върху парадигмите за образование и знание, които са в основата на настоящата система и практики на образованието 3) определяне на ключовите движещи сили и тенденции в България, без да се изпуска от поглед и глобалният контекст.

Изследователски екип на проекта REFORM,

Доц. д-р Христина Амбарева (ръководител на проекта)